

دستورالعمل اجرایی
ضوابط فنی و بهداشتی تاسیس و بهره برداری مراکز نگهداری و پرورش شترمرغ
(بازنگری سوم)

ماده ۱- هدف :

هدف از تدوین این دستورالعمل، تعیین و اعمال ضوابط و مقررات و شرایط مراکز نگهداری و پرورش شترمرغ است.

ماده ۲- دامنه کاربرد :

این دستورالعمل در مراکز نگهداری و پرورش شترمرغ به منظور صدور موافقت اصولی، پروانه تاسیس و بهره برداری و نیز پروانه های بهداشتی مربوط، کاربرد دارد.

تبصره- صدور هرگونه مجوز و یا پروانه برای نگهداری و پرورش شترمرغ در جزایر، چراگاه، شرایط روستایی و مشاغل خانگی و نیز در قالب مجتمع های شترمرغ امکان پذیر نمی باشد.

ماده ۳- محل و موقعیت مرکز باید دارای شرایط زیر باشد:

۳-۱- حریم بهداشتی از اماکن دامی و صنایع وابسته به دام، واحدهای صنعتی و مراکز خدماتی، جاده، راه آهن، فرودگاه و سکونتگاه ها را برابر جدول (۱)، (۲)، (۳) و (۴) پیوست شماره یک این دستورالعمل رعایت نماید.

۳-۲- مرکز باید حریم خطوط انتقال و توزیع نیروی برق و دکل های فشار قوی برق تعیین شده از سوی وزارت نیرو را رعایت نماید.

تبصره- در زمان صدور پروانه احداث مرکز در صورت ضرورت، استعلام از شرکت برق منطقه ای انجام می شود.

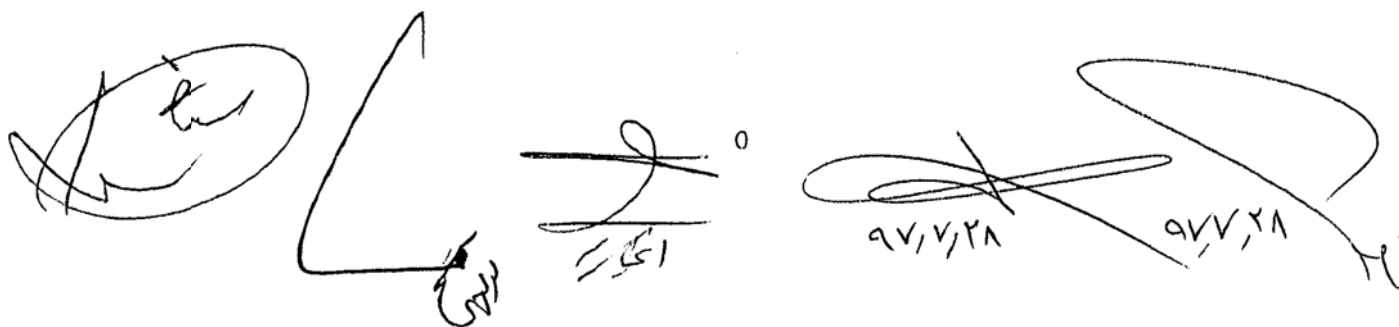
۳-۳- حریم در نظر گرفته شده برای «پارک ملی، تالاب، دریاچه، اثر طبیعی ملی»، «پناهگاه حیات وحش، منطقه حفاظت شده»، «رودخانه های دائمی (آب شرب و غیر شرب)»، «قنات و چاه آب شرب»، برابر ضوابط و معیارهای استقرار واحدهای صنعتی و تولیدی (موضوع تصویب نامه شماره ۷۸۹۴۶/ت ۳۹۱۲۷ هـ مورخ ۱۳۹۰/۰۴/۱۵ و اصلاحیه شماره ۱۷۹۵۶/ت ۳۹۱۲۷ هـ مورخ ۱۳۹۱/۰۲/۰۴ هیئت محترم وزیران) را رعایت نماید.

ماده ۴- نگهداری و پرورش شترمرغ به شیوه های زیر امکان پذیر می باشد :

۳-۱- نگهداری و پرورش شترمرغ گوشتی

۳-۲- نگهداری و پرورش شترمرغ مولد

۳-۳- نگهداری و پرورش شترمرغ به روش توام

ماده ۵- ظرفیت مراکز نگهداری و پرورش شترمرغ بر اساس جدول (۱) تعیین و در پروانه های صادره درج می شود:

جدول (۱): ظرفیت مراکز نگهداری و پرورش شترمرغ

مراکز نگهداری و پرورش	حداقل ظرفیت (قطعه)	حداکثر ظرفیت (قطعه)
شترمرغ گوشتی	۳۰۰	۱۰۰۰
شترمرغ مولد	۱۵۰ ×	۳۰۰
شترمرغ توام xx	شترمرغ مولد	۳۰۰
	شترمرغ گوشتی	۴۰۰۰

× ۱۰۰ قطعه شترمرغ ماده و ۵۰ قطعه شتر مرغ نر
xx در مراکز نگهداری و پرورش شترمرغ توام به ازای هر قطعه شترمرغ مولد ماده ۲۰ قطعه شترمرغ گوشتی (پرورشی) در نظر گرفته می شود.

ماده ۶- حداقل مقدار زمین مورد نیاز برای مراکز نگهداری و پرورش شترمرغ (متناسب با ظرفیت مرکز) بر اساس جدول (۲) تعیین و در پروانه های صادره درج می شود:

جدول (۲): حداقل مقدار زمین مورد نیاز برای مراکز نگهداری و پرورش شترمرغ

شیوه نگهداری و پرورش	حداقل ظرفیت (قطعه)	حداقل زمین مورد نیاز (متر مربع)
شترمرغ گوشتی	۳۰۰	۲۰۸۰۰
شترمرغ مولد	۱۵۰ ×	۵۹۲۰۰
شترمرغ توام	شترمرغ مولد	۹۱۶۰۰
	شترمرغ گوشتی	

× ۱۰۰ قطعه شترمرغ ماده و ۵۰ قطعه شتر مرغ نر

ماده ۷- حداقل مساحت مورد نیاز برای نگهداری و پرورش یک قطعه شترمرغ بر ساس جدول شماره (۳) محاسبه و تعیین می شود:

The bottom of the page contains several handwritten signatures and stamps. On the left, there is a large, stylized signature. In the center, there is a signature with the number '1' written above it. On the right, there is another large, stylized signature. There are also some smaller, less legible markings and stamps scattered around these signatures.

جدول (۳): حداقل مساحت مورد نیاز برای نگهداری و پرورش یک قطعه شتر مرغ

شرح	مسقف پرورشی	سایبان	گردشگاه
مولدین (متر مربع)	-	۸	۱۵۰
از تولد تا یک ماهگی / مهد جوجه (متر مربع)	۰/۵	-	۲
از یک ماهگی تا سه ماهگی / پرورش جوجه (متر مربع)	۱	-	۶
سه ماهگی تا پایان دوره پرورش / پیش مولدین (متر مربع)	-	۱/۸	۱۵
حداقل طول گردشگاه مولدین (متر)	-	-	۵۶
حداقل طول گردشگاه گوشتی / ۳ ماهگی تا پایان دوره پرورش (متر)	-	-	۳۷/۵
حداقل عرض گردشگاه مولدین و گوشتی (متر)	-	-	۸
حداقل عمق سایبان مولدین و گوشتی (متر)	-	۴	-
حداقل عرض راهرو مولدین و گوشتی (متر)	-	-	۲
حداقل عرض راهرو مهد و پرورش جوجه (متر)	-	-	۱
مسقف: مکان کاملاً محصور (دارای دیوار و سقف که از مصالح مقاوم و قابل شستشو و ضد عفونی و یا شعله دادن، ساخته شده باشد) که به عنوان فضای پرورشی (تولد تا یک ماهگی / از یک ماهگی تا سه ماهگی) و یا به منظور غیرو پرورشی (از جمله: کارخانه جوجه کشی / انبار نگهداری خوراک / اداری) در نظر گرفته می شود.			
سایبان: فضای سر پوشیده (از مصالح محلی مانند چوب و یا ایوانی) فاقد دیوار که به عنوان سرپناه و یا محل استراحت موقت پرنده در نظر گرفته شده و جزو فضای مسقف محاسبه نمی شود.			
گردشگاه: محوطه غیر مسقف که توسط دیوار یا حصار (فنس یا نرده و یا لوله های آهنی بدون لبه تیز که کمترین خطر را برای پرنده داشته باشد) محصور شده و به منظور تحرک و گردش پرنده در نظر گرفته می شود.			
راهروهای دسترسی به جایگاه های نگهداری و پرورش جزو فضای پرورشی محسوب شده ولی به عنوان فضای مسقف در نظر گرفته نمی شوند.			

ماده ۸ - حداقل فاصله مورد نیاز بین تاسیسات مرکز نگهداری و پرورش شتر مرغ براساس جدول شماره (۶) محاسبه و تعیین می شود:

جدول شماره (۶): حداقل فاصله مورد نیاز بین تاسیسات مرکز نگهداری و پرورش شتر مرغ

تاسیسات	حداقل فاصله (بر حسب متر)
مولدین تا واحد جوجه کشی	۶۰
مولدین تا واحد پرورش جوجه (یک تا سه ماهگی)	۵۰
مولدین تا واحد پرورش گوشتی (سه ماهگی تا پایان دوره پرورش)	۴۰
واحد جوجه کشی تا مهد جوجه (تولد تا یک ماهگی)	۳۰
واحد جوجه کشی تا واحد پرورش جوجه (یک تا سه ماهگی)	۵۰
واحد جوجه کشی تا واحد پرورش گوشتی (سه ماهگی تا پایان دوره پرورش)	۶۰
مهد جوجه تا واحد پرورش جوجه (یک تا سه ماهگی)	۳۰
واحد پرورش جوجه (یک تا سه ماهگی) تا واحد پرورش گوشتی (سه ماهگی تا پایان دوره پرورش)	۴۵
بی مارستان و قرنطینه از سایر تاسیسات	۲۰
درب ورودی تا سایر تاسیسات (به جز انبار خوراک)	۱۰
انبار خوراک تا سایر تاسیسات	۱۰

ماده ۹- رعایت موارد زیر در نگهداری و پرورش شترمرغ مولد و توام علاوه بر موارد فوق الذکر الزامی است:

۹-۱- ظرفیت مرکز نگهداری و پرورش شترمرغ مولد براساس مجموع شترمرغ مولد ماده و نر (به نسبت ۲ قطعه شترمرغ مولد ماده و ۱ قطعه شترمرغ مولد نر) محاسبه و ظرفیت کل گله (مجموع شترمرغ مولد ماده و نر) در پروانه صادره، درج می شود.

۹-۲- در نگهداری و پرورش شترمرغ مولد، ایجاد تاسیسات نگهداری جوجه تا سن سه ماهگی امکان پذیر می باشد.

۹-۳- در نگهداری و پرورش شترمرغ توام، جایگاه های مورد نیاز برای مهد جوجه «تولد تا یک ماهگی» و پرورش جوجه «یک ماهگی تا سه ماهگی» معادل یک سوم ظرفیت شتر مرغ گوشتی و جایگاه مورد نیاز برای «سه ماهگی تا پایان دوره پرورش» معادل دو سوم ظرفیت شترمرغ گوشتی، در نظر گرفته می شود.

۹-۴- معادل یک پنجم ظرفیت شترمرغ مولد (مجموع مولد نر و مولد ماده)، جایگاهی جهت نگهداری پیش مولدین (به منظور جایگزینی با مولدین حذفی) در کنار جایگاه مولدین در نظر گرفته می شود. مساحت مورد نیاز برای این امر معادل فضای اختصاص یافته برای نگهداری و پرورش شترمرغ «سه ماهگی تا پایان دوره پرورش» می باشد.

۹-۵- نگهداری و پرورش شترمرغ (مولد/گوشتی) بیش از ظرفیت تعیین شده در جدول شماره (۱) در مراکز نگهداری و پرورش شترمرغ توام براساس سیاست های ابلاغی از سوی وزارت جهاد کشاورزی و با رعایت موارد زیر امکان پذیر می باشد:

۹-۵-۱- رعایت حداقل فاصله ۵۰۰ متری فی مابین واحدهای «نگهداری و پرورش شتر مرغ مولد» و «نگهداری و پرورش شتر مرغ گوشتی» (حریم در نظر گرفته شده شامل هیچگونه تخفیف و تعدیل دیگری نمی شود).

۹-۵-۲- زمین بایستی دارای مالکیت واحد بوده و به نحو مناسب (با دیوارکشی و یا فنس کشی) از زمین های اطراف محدود شده باشد.

۹-۵-۳- اعمال مدیریت یکپارچه بهداشتی بر کل مجموعه

۹-۵-۴- تامین جوجه های مورد نیاز «مرکز نگهداری و پرورش شتر مرغ گوشتی» صرفاً از طریق خود مجموعه و انتقال جوجه از سایر واحدها به مرکز ممنوع می باشد.

۹-۵-۵- مالک مجتمع مجاز به تفکیک زمین و واگذاری واحدهای مستقر در مجتمع به اشخاص حقیقی و حقوقی نمی باشد و این موضوع باید در زمان صدور پروانه در قالب تعهد رسمی (سپرده شده در دفاتر اسناد رسمی کشور) از مالک پروانه اخذ شود.

۹-۵-۶- مرکز نگهداری و پرورش شتر مرغ گوشتی باید به نحو مناسب (فنس یا دیوار) از سایر تاسیسات مجتمع محدود شده و دارای تاسیسات اصلی و جانبی (از جمله رختکن، ساختمان کارگری و ...) کاملاً مجزا و دارای تجهیزات اختصاصی باشد.

۹-۵-۷- صرفاً یک پروانه تاسیس / بهره برداری تحت عنوان نگهداری و پرورش شتر مرغ توام صادر می شود و نوع فعالیت و نیز ظرفیت هر یک از واحدها در جدول شاخص پروانه، درج می شود.

ماده ۱۰- واحد جوجه کشی وابسته به مرکز نگهداری و پرورش شترمرغ توام باید دارای امکانات و شرایط زیر باشد:

۱۰-۱- دارای تاسیسات اصلی زیر باشد:

۱۰-۱-۱- اتاق دریافت تخم نطفه دار

۱۰-۱-۲- اتاق سرد ذخیره سازی تخم نطفه دار

۱۰-۱-۳- اتاق درجه بندی (سورت) تخم نطفه دار

۱۰-۱-۴- اتاق گاز دادن تخم های نطفه دار

۵-۱۰-۱- محل استقرار دستگاه ستر

۶-۱۰-۱- محل استقرار دستگاه هچر

۷-۱۰-۱- محل درجه بندی ، واکسیناسیون و نگهداری جوجه

تبصره- بخش های فوق باید کاملاً مجزا از یکدیگر و به نحوی طراحی و احداث شوند که مسیر حرکت و یا فعالیت از سکوی دریافت تخم تا خروج جوجه بصورت خطی و یک طرفه باشد تا از آلودگی متقاطع بین بخش ها خودداری شود.

۲-۱۰- دارای تاسیسات جانبی زیر باشد :

۱-۲-۱- رختکن که در محل ورودی به تاسیسات اصلی جوجه کشی احداث می شود و دارای امکانات زیر می باشد:

- فضای مناسب، تمیز و بهداشتی جهت تعویض لباس
- دوش های مناسب و بهداشتی (ترجیحاً یکطرفه و دارای دو درب)
- کمد های مناسب نگهداری لباس به تعداد لازم، لباس کار (چکمه، ماسک، کلاه و ..) برای پرسنل و بازدیدکنندگان
- روشویی: مجهز به آب سرد و گرم (که بدون دخالت دست باز و بسته شوند)، صابون مایع، حوله کاغذی یک بار مصرف و سطل درب دار

▪ حوضچه ضد عفونی و یا چکمه شوی

۲-۲-۱۰- انبار تجهیزات ، لوازم و ملزومات، مواد شیمیایی و ضد عفونی کننده ها

۳-۲-۱۰- محل شستشو و نگهداری لوازم و تجهیزات واحد جوجه کشی

۴-۲-۱۰- سرویس بهداشتی : دارای شرایط بهداشتی، تهویه مناسب و نیز روشویی مجهز به آب سرد و گرم (که بدون دخالت دست باز و بسته شوند)، صابون مایع، حوله کاغذی یک بار مصرف و سطل درب دار

۵-۲-۱۰- دفتر مدیریت واحد جوجه کشی

۳-۱۰- تاسیسات اصلی و جانبی باید دارای امکانات و شرایط زیر باشد:

۱-۳-۱۰- کف بایستی با مصالح مناسب به نحوی ساخته شود که محکم و مقاوم، قابل شستشو و ضد عفونی و لغزنده نباشد و دارای شیب مناسب به سمت سیستم جمع آوری و دفع فاضلاب باشد، بطوری که از راکد ماندن پساب جلوگیری شود.

۲-۳-۱۰- سقف ها بایستی به شکلی طراحی و ساخته شود که ضمن مقاومت در مقابل گرما، سرما ، رطوبت ، از تجمع مواد کثیف و رشد قارچ ها و پوسته پوسته شدن جلوگیری شود و براحتی قابل تمیز شدن باشد.

۳-۳-۱۰- دیوار ها تا سقف بایستی از مصالح مقاوم و قابل شستشو و ضد عفونی و به رنگ روشن ساخته شده باشد. کلیه اتصالات بین دیوار به دیوار و دیوار به کف باید دارای انحنای بوده و زاویه تند نداشته به شکلی که از تجمع مواد در این محل ها جلوگیری به عمل آمده و به راحتی قابل شستشو و ضد عفونی باشد.

۴-۳-۱۰- مجهز به انشعاب آب سرد و گرم پرفشار ، دستگاه پمپ فشار قوی و نیز تجهیزات اسپری کننده مواد ضد عفونی با مخزن مناسب باشد.

۵-۳-۱۰- از نور طبیعی یا مصنوعی مناسب برخوردار بوده و تمامی لامپ هائی که در سالن ها تعبیه شده اند باید دارای پوشش مناسب و قابل شستشو باشند.

۶-۳-۱۰- سطح درب ها باید صاف بوده و سطوح غیر جاذب داشته و قابل شستشو و ضدعفونی باشد و همچنین در محل هایی که نیاز باشد حتی المقدور درب ها بدون دخالت دست باز و بسته شوند. درب هایی که مستقیماً به محوطه بیرون راه دارند (دریافت تخم و خروج جوجه) باید مجهز به پرده هوا باشند.

۷-۳-۱۰- سامانه تهویه به شکلی طراحی شود که جهت گردش هوا از قسمت تمیز به سمت قسمت غیر تمیز و یا هر قسمت دارای تجهیزات تهویه به صورت اختصاصی باشد.

تبصره- واحدهای جوجه کشی وابسته صرفاً مجاز به خواباندن تخم تولیدی همان مرکز بوده و مجاز به خواباندن تخم های شترمرغ تولیدی سایر مراکز نمی باشد.

ماده ۱۱- احداث کشتارگاه شترمرغ وابسته صرفاً برای مراکز نگهداری و پرورش شترمرغ توأم به منظور تکمیل زنجیره تولید با رعایت موارد زیر، امکان پذیر می باشد:

۱-۱۱- رعایت مفاد دستورالعمل اجرایی « ضوابط فنی و بهداشتی کشتار، استحصال، بسته بندی و عرضه گوشت شترمرغ » به شماره ۶۲۵۵۵/۴۳ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۳۰، الزامی است

۲-۱۱- جانمایی تاسیسات کشتارگاه در منتهی الیه مرکز باید به نحوی در نظر گرفته شود که جریان باد غالب از سمت کشتارگاه به سمت جایگاه های نگهداری و پرورش و سایر تاسیسات نباشد.

۳-۱۱- ارائه نقشه و اخذ پروانه بهداشتی تاسیس کشتارگاه وابسته از اداره کل دامپزشکی استان قبل از هر گونه ساخت و سازی الزامی است.

تبصره- یک نسخه نقشه الگویی کشتارگاه شترمرغ منضم به دستورالعمل می باشد.

۴-۱۱- اجرای کامل نقشه تاییدی و دریافت پروانه بهداشتی بهره برداری کشتارگاه شترمرغ وابسته از اداره کل دامپزشکی استان مربوط، قبل از هر گونه کشتار الزامی است.

۵-۱۱- کشتارگاه شترمرغ وابسته به مرکز نگهداری و پرورش شترمرغ توأم صرفاً مجاز به کشتار شترمرغ پرورش یافته در همان مرکز بوده و انتقال شترمرغ از سایر مراکز به این کشتارگاه، ممنوع می باشد.

ماده ۱۲- انبار نگهداری خوراک باید دارای شرایط زیر باشد:

۱-۱۲- انبار نگهداری خوراک باید دارای موقعیت مناسب باشد به نحوی که دارای درب ورودی از خارج مرکز باشد و یا حداقل درب ورودی خوراک و یا مواد اولیه در منطقه پرورشی واقع نباشد.

۲-۱۲- کف انبار بایستی بتنی و از زمین های اطراف بلند تر باشد.

۳-۱۲- دیوارها و سقف انبار بایستی بدون خلل و فرج باشند تا از نفوذ حیوانات موزی و پرندگان آزاد پرواز به داخل انبار جلوگیری بعمل آید.

۴-۱۲- خوراک به نحو مناسب نگهداری شوند.

۵-۱۲- از نظر بهداشتی در وضعیت مناسب و قابل تمیز نمودن و در صورت لزوم قابل شستشو و ضدعفونی باشد.

۶-۱۲- از نظر دما، رطوبت و نور قابل کنترل باشد، به نحوی که شرایط مطلوب برای نگهداری خوراک فراهم باشد.

۷-۱۲- مجهز به دستگاه های هشدار دهنده در مقابل آتش سوزی باشد.

ماده ۱۳- رختکن، سرویس های بهداشتی، ساختمان اداری و خانه های کارگری باید در مبادی ورودی به مرکز به صورتی احداث شوند که از قسمت پرورشی بطور فیزیکی مجزا باشند. رختکن بایستی دارای امکانات لازم شامل دوش، کمد، لباس کار، چکمه، ماسک و کلاه جهت ورود کارگران و بازدیدکنندگان و یا امکانات لازم (استفاده از لباس کار و وسایل یک بار مصرف) باشند.

ماده ۱۴- احداث حوضچه یا داکت ضد عفونی و دستگاه پمپ فشار قوی در ورودی به مرکز برای ضد عفونی چرخ ها و شستن دورتادور و زیر خودروها و نیز دستگاه اسپری ضد عفونی با مخزن مناسب جهت ضد عفونی خودروهای ورودی و نیز حوضچه های ضد عفونی به منظور ضد عفونی چکمه پرسنل در مبادی ورودی به سالن های نگهداری و پرورش، واحد جوجه کشی و انبار خوراک نیز الزامی است.

ماده ۱۵- مرکز باید قابلیت حذف لاشه های تلفاتی و بیمار را بصورت چاه دفن لاشه و یا کوره لاشه سوز (ترجیحاً کوره لاشه سوز) و نیز محل سرپوشیده جهت جمع آوری (دیو) و عمل آوری کود (ترجیحاً دستگاه کود خشک کن) داشته باشد که با در نظر گرفتن جهت وزش باد در دورترین نقطه از سالن های پرورش و تاسیسات از جمله کارخانه جوجه کشی و انبار خوراک به نحوی واقع شود که مسیر باد به سمت سالن های پرورش و تاسیسات مذکور نباشد.

ماده ۱۶- آب مصرفی جهت شستشو، ضد عفونی، نظافت و آشامیدن کارکنان مرکز باید دارای شرایط زیر باشد :

۱-۱۶- شرايط آب آشاميدنی را دارا باشد.

۲-۱۶- با فشار مناسب در تمام محل های مورد نیاز در دسترس باشد.

۳-۱۶- در مناطقی که احتمال قطع یا کاهش فشار آب وجود دارد، امکانات کافی برای ذخیره (منبع ذخیره آب) برای استفاده از آب در مواقع ضروری فراهم باشد.

۴-۱۶- در تمام ساعات کار، آب گرم بهداشتی با فشار و میزان کافی در دسترس باشد.

ماده ۱۷- مرکز باید دارای شبکه برق رسانی مناسب جهت تامین روشنایی کافی برای سالن ها و سایر تاسیسات باشد. ضمناً موتور برق اضطراری متناسب با ظرفیت مرکز در صورت استفاده از شبکه برق سراسری نیز ضروری است.

تبصره- سیستم های روشنایی باید غیر قابل نفوذ به آب و قابل شستشو و ضد عفونی و مقاوم در برابر مواد شیمیایی باشد.

ماده ۱۸- مرکز باید دارای سیستم جمع آوری و هدایت فاضلاب مناسب و سر پوشیده بوده و پساب آن به فضای بیرون (زمین کشاورزی و غیره) ارتباط نداشته باشد و با شیب مناسب به سمت چاه فاضلاب یا سپتیک هدایت گردد.

چاه فاضلاب بایستی فاصله لازم از منابع آب و شبکه آبرسانی را داشته باشند.

ماده ۱۹- مرکز باید دارای منبع سوخت مناسب و با ظرفیت کافی باشد . منبع سوخت بایستی در موقعیت مناسب واقع شود ، به نحوی که :

۱-۱۹- جهت تخلیه سوخت نیاز به ورود وسیله نقلیه به داخل مرکز نباشد.

۲-۱۹- فاصله لازم بین منابع تامین سوخت و آب مصرفی مرکز به منظور جلوگیری از نشت مواد سوختی به شبکه آب رسانی

رعایت گردد.

ماده ۲۰- محوطه مرکز (فضای بین سالن ها و تاسیسات) حداقل تا شعاع ۱۲ متری باید قابل شستشو، ضد عفونی و شعله دادن باشد و شامل بخش های زیر می باشد:

۱-۲۰- حصار کشی:

مرکز باید با دیوار یا فنس (حداقل به ارتفاع ۲ متر) به طور کامل محصور شده و از ورود افراد متفرقه و حیوانات به مرکز جلوگیری شود. تاسیسات باید حداقل فاصله ۱۰ متری از دیوار (یا فنس) محیطی را رعایت نمایند.

۲-۲۰- خیابان کشی :

در داخل محوطه کلیه مسیر تردد جهت دسترسی خودروها و کارکنان به تاسیسات ، خیابان کشی و کف آن نیز قابل شستشو و ضد عفونی و دارای پوشش غیر قابل نفوذ از قبیل بتن ، آسفالت و .... باشد.

۳-۲۰- فضای سبز:

ایجاد فضای سبز (ترجیحاً درخت های کوتاه قد) در پیرامون تاسیسات توصیه می شود.

تبصره- در صورت استقرار مرکز در مناطق بادخیز ، توصیه می شود به فاصله مناسب از حصار اطراف مرکز نسبت به بادشکن (متناسب با شرایط اقلیمی محل) اقدام نمود.

۴-۲۰- پارکینگ :

پارکینگ باید در ابتدای ورودی به مرکز و کاملاً تفکیک شده از تاسیسات اصلی و سایر تاسیسات جانبی مرکز استقرار یابد و امکانات شستشو و ضد عفونی وسایل نقلیه ورودی به داخل مرکز را داشته باشد. همچنین کف پارکینگ نیز قابل شستشو و ضد عفونی و دارای پوشش غیر قابل نفوذ (از قبیل بتن و آسفالت) بوده و شیب آن به سمت مخالف مرکز باشد.

ماده ۲۱- این دستورالعمل از زمان ابلاغ لازم الاجرا می باشد و عطف به ماسبق نمی شود . همچنین کلیه ضوابط مغایر با این دستورالعمل از این تاریخ ملغی خواهد بود.

تبصره ۱- متقاضیانی که قبل از ابلاغ این دستورالعمل مبادرت به دریافت پروانه های تاسیس نموده اند و در مدت زمان مقرر به بهره برداری نرسیده اند و دارای پیشرفت فیزیکی کمتر از ۶۰ درصد می باشند. تمدید پروانه های تاسیس منوط به احراز شرایط و ضوابط جاری می باشد.

تبصره ۲- تغییر کاربری، توسعه و یا افزایش ظرفیت پروانه های موجود، با رعایت مفاد مندرج در این دستورالعمل امکان پذیر می باشد.

پیوست:

جدول (۱): حریح بهداشتی مرکز نگهداری و پرورش شترمرغ با اماکن دامی و صنایع وابسته به دام (برحسب متر)

اماکن دامی و صنایع وابسته به دام		مرکز نگهداری و پرورش شترمرغ	
شترمرغ گوشتی	شترمرغ مولد/توام	اصلاح نژادی و تحقیقاتی-سیلیمی	
		داشتی (شیری و گوشتی)	
۱۰۰۰	۱۰۰۰	پرورشی	
۲۰۰	۵۰۰	تکثیر اسب، استر و کانون های سوارکاری و پرورشگاه ها و واحدهای تربیت اسب	
۲۰۰	۵۰۰	خرگوش، نوتریا، چین چپلا	
۲۰۰	۵۰۰	حیوانات آزمایشگاهی	
۳۰۰	۵۰۰	سمور (خز)، ایلنپس (پلی کت) و روباه	
۱۰۰۰	۱۵۰۰	مراکز پرورش و نگهداری سگ و گربه	
۲۰۰	۵۰۰	لاین	
۵۰۰۰	۵۰۰۰	اجداد	
۲۵۰۰	۲۵۰۰	اصلاح نژادی و تحقیقاتی	
۲۵۰۰	۲۵۰۰	مادر	
۱۰۰۰	۱۵۰۰	پولت، تخمگذار و گوشتی	
۸۰۰	۱۰۰۰	مادر/مولد	
۱۰۰۰	۱۵۰۰	پرورشی	
۸۰۰	۱۰۰۰	مراکز نگهداری و پرورش پرندگان زینتی	
۲۵۰	۵۰۰	سردابی	
۲۰۰	۲۰۰	گرمابی	
۱۰۰	۱۰۰	خاویاری	
۱۰۰	۱۰۰	زینتی	
۱۰۰	۱۰۰	میگو	
۲۰۰	۲۰۰	مراکز تکثیر و پرورش کروکودیل	
۵۰۰	۱۰۰۰	مراکز تکثیر و پرورش ملکه زنبور عسل	
۱۰۰۰	۱۵۰۰	زنبورداری	
-	-	میادین دام (عرضه و کشتاری)	
۵۰۰	۱۰۰۰	جوجه کشی	
۸۰۰	۱۰۰۰	خوراک دام و طیور و آبزیان	
۸۰۰	۱۰۰۰	کارخانجات تبدیل ضایعات	
۱۰۰۰	۱۵۰۰	کشتارگاه دام	
۳۰۰	۵۰۰	کشتارگاه طیور	
۱۰۰۰	۲۰۰۰	سردخانه مواد پروتئینی	
۳۰۰	۵۰۰	کارخانجات	

× موضوع ابلاغیه شماره ۰۲۰/۱۴۵۱ مورخ ۱۳۸۸/۰۱/۲۱ وزیر محترم جهاد کشاورزی و اصلاحی کارگروه تخصصی سایر ماکیان
مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۲۱

جدول (۲): حداقل فاصله مرکز نگهداری و پرورش شترمرغ (گوشتی/مولد/توام)، از صنایع غذایی، صنایع آرایشی و بهداشتی، صنایع دارویی و سایر واحدهای صنعتی و خدماتی × (بر حسب متر)

عوارض تاسیساتی	مرکز نگهداری و پرورش شترمرغ (گوشتی/مولد/توام)
صنایع غذایی	سطح ۱
	۳۰۰
	سطح ۲
	۵۰۰
صنایع آرایشی	سطح ۳
	۱۰۰۰
	سطح ۴
	۲۰۰۰
صنایع داروئی	سطح ۱
	۱۰۰۰
	سطح ۲
	۱۰۰۰
سایر واحدهای صنعتی و خدماتی	سطح ۱
	۲۰۰۰
	سطح ۲
	۲۵۰۰
	گروه ۱
	۲۵۰
	گروه ۲
	۳۰۰
	گروه ۳
	۵۰۰
	گروه ۴
	۱۰۰۰
	گروه ۵
	۱۵۰۰
	گروه ۶
	۲۰۰۰
× موضوع بخشنامه شماره ۴۶۳۸/د مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۲۲ (ضوابط و معیارهای استقرار اماکن دامی و صنایع وابسته به دام)	

جدول (۳): حداقل فاصله مرکز نگهداری و پرورش شترمرغ از جاده، راه آهن و فرودگاه × (بر حسب متر)

عوارض تاسیساتی	مرکز نگهداری و پرورش شترمرغ (گوشتی/مولد/توام)
حریم جاده	فرعی
	۱۰۰
حریم فرودگاه	آزادراه، بزرگراه و اصلی
	۱۵۰
	منطقه ای
	۱۰۰۰
حریم راه آهن	اصلی
	۱۵۰۰
	بین المللی
	۲۰۰۰
× موضوع ابلاغیه شماره ۰۲۰/۲۸۳۲۸ مورخ ۱۳۹۱/۰۹/۱۱ وزیر محترم جهاد کشاورزی × فواصل تعیین شده برای جاده، از آکس جاده محاسبه می شود. × فواصل تعیین شده برای فرودگاه ها، از حریم زمین محل احداث فرودگاه محاسبه می شود.	

جدول ۴. حداقل فاصله مرکز نگهداری و پرورش شترمرغ از سکونتگاه ها × (بر حسب متر)

عوارض تاسیساتی	مرکز نگهداری و پرورش شتر مرغ (گوشتی/مولد/توام)
کلان شهرها	۲۵۰۰
مراکز استان ها (به جز کلان شهرها)	۲۰۰۰
مراکز شهرستان (به جز مراکز استان ها و کلان شهرها)	۱۵۰۰
شهر	بیش از ۵۰۰۰۰ نفر جمعیت
	تا ۵۰۰۰۰ نفر جمعیت
روستا	بیش از ۱۰۰ خانوار
	تا ۱۰۰ خانوار
<p>× موضوع ابلاغیه شماره ۳۳۸۸۴/۲۰ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۲ وزیر محترم جهاد کشاورزی</p> <p>× سکونتگاه ها به کلیه شهرها ، روستاها ، شهرک های مسکونی و مجتمع های مسکونی که دارای حداقل بیست خانوار ساکن می باشند ، اطلاق می شود.</p> <p>× ملاک تشخیص جمعیت خانوار ، آخرین سرشماری مرکز آمار ایران می باشد.</p>	

تبصره ۱- شرایط برخورداری از تخفیف و تعدیل فواصل جداول (۱) ، (۲) ، (۳) و (۴) ، به شرح زیر می باشد:

۱- در صورت وجود عوارض طبیعی از قبیل تپه، کوه، دره، جنگل، رودخانه و غیره که محدودیت تردد ایجاد می کنند و یا در صورت درخت کاری به عمق ۶ متر و کاشت درخت حداقل در ۳ ردیف، فواصل مندرج در جداول فوق الذکر را می توان حداکثر تا ۲۰ (بیست) درصد کاهش داد.

۲- در استان های مازندران، گیلان، گلستان و مناطق اقلیمی مشابه از نظر آب وهوا و پوشش گیاهی در صورت ضرورت، فواصل مذکور را می توان علاوه بر موارد مندرج در تبصره (۱)، حداکثر تا ۱۰ درصد کاهش داد .

تبصره ۲- در صورت برخورداری از شرایط و ضوابط تخفیف فواصل مندرج در ماده (۲۸) بخشنامه شماره ۴۶۳۸/د مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۲۲ (با عنوان ضوابط و معیارهای استقرار اماکن دامی و صنایع وابسته به دام با سایر واحدهای صنعتی و مراکز خدماتی)، تخفیف فاصله در حریم بهداشتی تعیین شده در جدول (۲) لحاظ خواهد شد.